

CODI 22179 HISTORIA ANTIGA DE LA PENINSULA IBERICA

Prof. Dr. Tomàs GIMENO FABREGAT

Programa

Introducció: 1.- Directrius i metodologia per al coneixement de la història antiga hispànica: Ibèria, Hispània, Espanya.- Tèmàtica, problemàtica i estat de la qüestió a tractar.- Anàlisi historiogràfic i bibliogràfic.-

2.- L'anàlisi de les fonts literàries clàssiques més remarcables.- La problemàtica de les fonts materials arqueològiques des de la història..- Història antiga envers la història actual.

3.- Panorama sinòptic de la protohistòria hispànica.- Els inicis del primer mil·leni A.C.: el repartiment del substrat autòcton segons la geografia, toponímia i arqueologia.- Les diferents àrees culturals a Ibèria en el context del segle VI A.C.

4.- Les primeres colonitzacions històriques.- Les columnes d'Heracles i més enllà de les mateixes.- El coneixement històric segons les fonts clàssiques: Mite i realitat del regne i del-pais de Tartessos.

5.- El desenvolupament de les colonitzacions mediterrànies a Ibèria.- La influència i els assentaments colonials fenicis.- La contraposició colonial grega.- Semitisme i hel·lenisme: l'estat de la qüestió.

6.- Esl pobles ibers de la Peninsula.- La iberologia.- L'iberisme i la iberització.- La evolució històrica de les societats ibèriques.- La cultura material ibèrica i el seu desenvolupament.- L'estat de la qüestió.

7.- Els pobles i.e.<indoeuropeus> a la Peninsula Ibèrica.- Periodització i àrees d'assentament i d'influència.: Vacceus, vetons, carpetans, lusitans, celtibers.- Evolució històrica i coneixement material.

8.- Les altres àrees culturals prerromanes.- Els pobles meridionals: els turdetans.- Els pobles del nord: dels galaics als bascons.- Iberisme, basco-iberisme: estat de la qüestió.- Els pobles prerromans de les Illes Balears.

9.- Els testimonis de la presència grega a la Península Ibèrica fins la Segona Guerra Púnica.- Anàlisi de les fonts literàries clàssiques.- La inexistència de la colonització grega a Ibèria o l'invent de l'"Hispania Graeca".- El cas d'Empúries.

10.-La presència i la influència cartaginesa a Hispània: les seves conseqüències.- L'actuació conqueridora dels bàrcides.- Els testimonis arqueològics púnics a Espanya.

11.- La intervenció militar romana a Hispània: les causes.- Els tractats entre Roma i Cartago.- Sagunt.-El desenvolupament de la Segona guerra púnica: D'Empúries a Cadis(218 a 206 A.C.).- Les conseqüències de la desfeta cartaginesa.

12.- La conquesta romana d' Hispània al segle II A.C.: Les fases de la conquesta fins el 19 A.C.- Dels Escipions a Cató.- Les guerres celtibèriques i lusitanes fins la destrucció de Numància.- La conquesta de Galícia i de les Illes Balears.-

13.- La consolidació i la implantació romana a Hispània.- Anàlisi de les fonts literàries i arqueològiques.- L'impacte romà sobre els pobles hispànics: els problemes de resistència i assimilació envers Roma. .- El paper de Sempronius Grac, Metel, Sertori i Pompeu.

14.- Hispània i la guerra civil: pompeians i cesarians fins a la batalla de Munda.(45 A.C.): el posicinament dels hispano-ibèrics.-El resultat i les actuacions cesarianes a Hispània.- La romanització i el seu significat.- Els graus de romanització al s.I a.C.

15.- L'època d'August a Hispània.- Les darreres fases de la conquesta romana fins el 19 A.C.: "Hispania pacata".- La organització administrativa, jurídica i econòmica.- Els nuclis urbans i la xarxa viaria.- La numismàtica hispano-romana.

16.- Hispania romana en el segles I i II D.C: el seu paper en el context de l'Imperi.- De la dinastia Julia-clàudia a la Antonina.- Els graus i els efectes de la romanització.- La documentació epigràfica fins la dinastia dels Severs.- De Caracal.la a l'època de l'anarquia militar.

17.- La societat hispano-romana a l'Alt Imperi: els status jurídics i la demografia.- L'evolució dels nuclis urbans.- La implantació econòmica romana.- Les religions i els sincretismes a Hispània.- Avaluació de la cultura material.

18.- Hispania romana en el s.III D.C.: la evolució històrica, els canvis i les crisis polítiques, socials i econòmiques fins a l'època de Dioclecià.- Problemàtica platejada: l'efecte de les invasions franco-alamanyes.

19.- El Baix Imperi a Hispània: des l'època de Dioclecià fins a Constantí.- Les transformacions polítiques socials i econòmiques del món romà: les repercussions a Hispània.- La evolució religiosa.

20.- Hispània desde Constantí a Teodòsi.- Els lligams d’Hispània amb l’Imperi.- Els canvis en els nuclis urbans.- La potenciació del món rural.- Els moviments socials i religiosos: circumcisió, bagaudes, cristianisme i paganisme.

21.-Hispania Tardorromana.- Problemàtica plantejada.- Els canvis i les pervivències des la perspectiva de les fonts literàries i arqueològiques.- Indigenisme i romanització.- El balanç de l’arribada i dels assentaments germànics a Hispània fins a la formació del regne got de Toledo: Continuitat o trencament?

Breu orientació bibliogràfica.- <H^a antiga ,Espanya, T.Gimeno Fabregat>

ALARÇAO, E., Portugal romano, Verbo, Lisboa

ARCE, J., El último siglo de la España romana, Alianza, Madrid

BLAZQUEZ,J.M., La romanización, 2 vols., Istmo, Madrid.

BLAZQUEZ, J.M., Religiones en la España Antigua, Cátedra, Madrid.

BLAZQUEZ et alii, Historia de España Antigua, 2 vols., Cátedra, Madrid.

CABO-VIGIL, Historia de España Alfaguara, vol I, Alianza, Madrid.

CARO BAROJA, J. Los pueblos de España, 2 vols.,Istmo, Madrid.

COLLINS,R.,España.Guía arqueológica, Acento, Madrid.

DIAZ-PLAJA, F., La vida cotidiana en la España romana, Edaf, Madrid.

FONTES HIPANIAE ANTIQUAE, Barcelona.

KEAY,S., Hispania romana, Ausa, Sabadell.

MONTENEGRO-BLAZQUEZ-SOLANA, España romana, Gredos, Madrid.

ORLANDIS, J. H^a de España: Epoca visigoda.<4>,Gredos, Madrid.

ROLDÁN,J.M., Itineraria Hispana, Universidades de Valladolid y Granada, Madrid.

- SANTOS, N., Textos para la H^a Antigua de la Península Ibérica, Asturlibros, Oviedo.
- TUÑÓN DE LARA et alii: H^a de España. Primeras culturas e Hispania romana, Labor, Barcelona.
- VV.AA., Conflictos sociales en la Hispania romana, Akal, Madrid.
- VV.AA, Els ibèrs,prínceps d'Occident, Fundació "la Caixa", Barcelona, 1998.
- VILLARONGA, L., Numismática antigua de Hispania, Cymys, Barcelona.
- VILLAR.F.:Indoeuropeos i no indoeuropeos en la Hispania prerromana , Ed.Universidad de Salamanca, 2000.
- VIVES, J., Inscripciones latinas de la España romana, C.S.I.C., Barcelona.